

Loturak Emakumeok Portugalete

Migratutako hitzak III

“Altuerako bertigoa” oso leku garaian egotean erortzeko beldurraren ondorioz sortzen den ondoez psikologiko bizi-bizia da. Gutako askok horixe bera sentitzen dugu gorputzean, Loturak Emakumeok Portugalete urterik urte hazten dela eta gure auzoetako elkarbizitzaren hobekuntzarako beharrezkoa den eremu moduan sendotzen dela ikusten dugunean. Eskerrak guk geuk elkar zaintzen dugula ez erortzeko eta, eroriko hori saihestezina izanez gero, eragina gutxitzen duten besarkaden, irribarreen eta laztanen koltxoia eratzen dugula berehala.

“Erreskaterako koltxoi” hori Bidatzenean gauzatu da, Portugaleteko Emakume Guztion Etxean, alegia. Bertan, gainera, lehen aldiz egin da Loturak Emakumeok Portugalete proiektuaren edizio bat, laugarrena, hain zuzen ere.

Proiektu horren emaitzetako bat diren kontakizun horiek etxe horretan idatzi dira, eta datu hori ez da pasadizozko datua, (besteak beste) islatu egiten duelako etxe horrek gero eta emakume gehiagori ematen diela abegia eta, bertan, irribarrea nahiz ongietorriko besarkada aurkitzen dituztela, baita konfiantzako, jabekuntzarako eta, nola ez, dibertsiorako eremua ere.

Portugaleten, Bizkaian, 2025ean.

Babesleak:

BERDINTASUNA + IGUALDAD

BISSAIAKO FORU ALDUNDIAK SUSTATUTAKO EMAKUMEEN
ETA GIZONEEN ARTEN BERDINTASUNERAKO INIZIATIBAK
INICIATIVAS PARA LA IGUALDAD DE MUJERES Y HOMBRRES
APOYADAS POR LA DIPUTACIÓN FORAL DE BIZKAIA

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

Bidaltzaileak

Luisa (Belgika)	4
Moni (Errumania)	5
Marga (Portugalete)	6
Aminata (Senegal)	7
Carmen (Venezuela)	8
Latifa (Maroko)	9
Izaskun (Portugalete)	10
Guadalupe (Honduras)	11
Bahaa (Maroko)	12
Bibiana (Portugalete)	13
Flory (Errumania)	14
Mina (Mauritania)	15
Mari Luz (Portugalete)	16
Dime Thiam (Senegal)	17
Amaia (Portugalete)	18

Loturak proiektuko emakume maiteok:

Objektu hau aukeratu dut, uste dudalako zuon immigrazioa ez dela lan ugari zegoeneko urte haietan nire gurasoek bizi izan zutena bezalakoa. Orain, jendearen iritziz, immigratu egiten dugu, laguntzak ematen dizkigutelako. Ez, inork ez du bere lurretik nahita alde egiten, eta, gainera, gaur egun, ez dago behar beste lanik eta erraztasunik “legezkoa izateko”.

Aitari, emigratzen zuen herrialdea zapaldu bezain laster ematen zioten lan-baimen hori.

Hizpide dudan objektua amaren lagun baten gutuna da. Ekarri egin dut, uste dudalako Loturak proiektu honek behar duten laguntza eman ahal diela hainbat emakumeri.

Antonia, bidaltzailea, amaren laguna zen. Oraindik ere, idatzi egiten dit, eta une onak gogorarazten dizkit, hau da, migratzaile guztiok barre egiteko, negar egiteko edo elkarri laguntzeko elkartzen gineneakoak. Uste dut lotune horiek ez direla galtzen, eta gutun hau da horren erakusgarri.

*Gutun honek egiaztatu egiten du beti badagoela
etorkizunik eta itxaropenik.*

Luisa

Guraso maiteok:

Gauza asko ditut azaltzeko. Badakizuenez, hemengo bizitza ez da uste nuen bezalakoa izan.

Gauza asko ikasi behar izan ditut; lehenengo eta behin, hemengo hizkuntzaz hitz egiten.

Hemengo bizitza etxean bizitakoa ez bezalakoa izan da erabat. Gau eta egun egon naiz negarretan, eta, askotan, dena utzi eta etxera itzuli nahi nuen.

Egunero, neure buruari esaten nion nik neuk ahal nuela, eta lan bila jarraitzen nuen. Oso pozik nengoen, etxera dirua bidaltzeko aukera neukanean.

Hemen, denetarik daukat, baina bakardadeak hil egiten nau.

Nahiz eta egunero hitz egin, niretzat ez da nahikoa. Urteen joan-etorrian, gauza asko gertatu zaizkit, baina, Jainkoaren laguntzaz, aurrera jarraitu dut. Dena dela, egunez eguneko bakardadea latza da niretzat. Nekez jarraitzen dut aurrera. Laster, dena utzi eta etxera itzuliko naiz. Konturatu egin naiz bizitza honetan dirua garrantzitsuena ez dela, nire familia baizik.

Oso maite zaituztet.

Urrunetik, besarkada bat nire seme maitearentzat.

Moni

Guraso maiteok:

Orain, ez zaudete hemen, baina neure bihotzean zaituztet tatuatuta.

Zuon oparia aukeratu dut, nirekin doalako beti eta sortu zenuten pertsona polita gogorarazten didalako, oraindik ere horrelakoxea izaten saiatzen naizela kontuan hartuta. Bizitza honetan, ahalegintzen eta aurrera egiten saiatzen naiz beti.

Izugarri maite zaituztet.

Era berean, nire proiektuaren adierazgarri den zorroa aukeratu dut, asko irakasten didalako; eta, batez ere, pertsona hobea izaten.

Eskerrik asko.

Besarkadak,

Marga

Ama, kaixo:

Bakar-bakarrik etorri naiz hona, baina beti-beti zaituztet gogoan. Zure osasuna ere bai. Eskerrak ematen ditut zure otoitzengatik. Betiko nahi zaitut neure alboan.

Hementxe, Espainian, bizi naiz. Orain dela urtebete eta erdi iritsi nintzen, eta, lanik eta paperik ez daukadan arren, zoriontsu nago, eta zuri nahiz familiari laguntzeko etorkizun hobearen bila nabil beti.

Denok ondo zaudetelakoan nago.

Hemengo jendea zoragarria da, eta ez dut atzerritarra naizela sentitzen.

Halakoxea da bizitza. Apurka-apurka, aurrera egin beharra dago.

Eskerrik asko eskuzabala izateko hezi ninduzulako.

Oso maite zaitut, dena dela, Jainkoak betiko gorde zaitzala nire ondoan.

Bedeinkapenak eta besarkadak.

Aminata

Tibisay Fernández:

Alaba maitea, zorionak zure urtebetetzean. Zoriontasun handia opa dizut zure egunean.

Nire osasuna ondo dago, Jainkoari esker.

Goraintziak eta bedeinkapena nire biloba eta ilobentzat.

Zure ahizpak, hemen, Euskadin, bizi direnak, ondo daude, lanean, eta neskak egunez eguneko zereginetan dabilta; lan egiten eta ikasten, adibidez.

Goraintziak Juani. Esaiozu neskatilatxoaren argazkia jaso nuela. Zorionak eman nahi dizkiot alabagatik.

Ez dakit noiz joango naizen horra, herrimin handia dut-eta, baina neure osasunagatik alde egin behar izan nuen.

Besarkada handi-handia eta musuak.

Besterik gabe, zure ama.

Carmen

Kaixo:

Zintzilikario bati buruzko mezu hau idatzi dut, oso-oso maite dudalako eta orain dela 20 urtetatik oroitzapen bereziak dituelako: nire alabaren adina, bere jaiotzaren oroigarria da-eta.

Nire iloba hazten denean, oparitu egingo diot. Izan ere, berari oparitu nion, baina galdu egin zuen. Gero, aurkitu eta gorde egin nuen, nire ilobarentzako oroigarri moduan.

Latifa

Kaixo, Amaia:

Lerro hauek idazten dizkizut, otsemearen zintzilikarioa zergatik daramadan azaltzeko. Bertan, otsemea agertzen da, eta ilargia du atzeko aldean. Jakin badakizunez, zilarrezkoa da, eta distira egiten du.

Bitxia da ondo egotean, soinean jartzeko indarra edukitzea, batzuetan.

Niretzat, izan nahi nuen emakumearen adierazgarri da: emakume askea, ausarta eta argitasunduna. Idazten dizudan bitartean, nire bizitzan egon diren eta egon badauden emakume horiek guztiak ditut gogoan. Bidean laguntzen eta irakasten didate, horrelakoxea izan nadin eta hain zorionekoa nahiz esker onekoa izan nadin.

Uste dut hasiko naizela zintzilikarioa jartzen, ondo egon arte itxaron gabe. Horrela, baliteke gogoan edukitzea batzuetan indarrrik ez daukadan arren, funtsean otsemea bezain askea eta beroa naizela.

Izaskun

Nire seme-alabentzako gutuna.

Nire bihotza oso triste jartzen da oroitzen hasten naizenean.

Bost urte daramatzat zuok ikusi gabe. Denbora luzea da.

Egun batzuetan, alai nago; eta, beste batzuetan, triste. Orain, lanik gabe nago, eta ezin dizuet laguntzeko dirurik bidali. Izan ere, badakizue horixe bera zela nire helburu nagusia utzi zintuztedanean eta herrialde honetara etorri nintzenean.

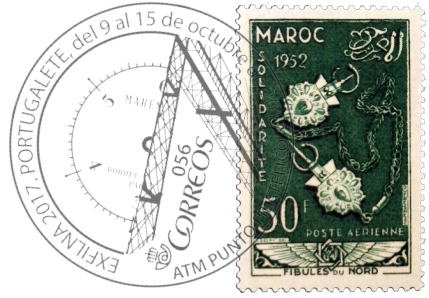
Ez dut itxaropenik galtzen, beste lan bat aurkitzeko eta, horrela, zuon bizitza zein nirea hobetu ahal izateko.

Besarkada handi bat Portugaletetik.

Guadalupe

Kaixo, Isa:

Gizaki guztiek euren bizitzari buruzko oroitzapenak dituzte, eta nik neuk bihotzean daukadana azalduko dut hemen.

Nire amona zenak oso bizimodu latza eduki zuen. Opil arabiarretako burua zen, bere izerdiaz irabazten zuen dirua eta urrea erosten zuen. 1978an hil zen. Galdu ez dadin askotan erabili ezin dudana eraztuna oparitu zidan. Beti daukat gogoan, emakume ausart bezain aktiboa zen-eta.

*Zaindu zaitetz. Besarkada bat,
Bahaa*

Andereño Belén maitea:

Gutun hau idazten dizut, bihotz-bihotzez, bularrean daramatzadan bihotzak bezala, eskertu nahi dizudalako berriro ere bizitzan topo egin izana. Badirudi atzo izan zela ikastetxeko autobusera igotzen nintzenean eta zu zeure irribarreaz nahiz maitasunaz hantxe zeundenean.

Ausaz, bizitzak gure bideak elkartu zituen berriro, eta nire bihotzak irrikatzen zuen proiektuan parte hartu genuen: Etorkizunak Sortzen. Bertan, ANTA SÉHE neskatala babesean hartu ahal izan dut zuri esker, eta berari laguntzeko aukera izango dudalakoan nago.

Belén, bost urteko neskatala hark egunez egun ikasten jarraitu nahi du gaur egun.

Nahiz eta batzuetan zaila izan, beti behar duzunerako hortxe egongo naizela esan nahi nizun.

*Eskerrik asko bizitza honetako politena emateagatik,
hau da, denbora, maitasuna eta itxaropena.*

Bibiana

Ene alaba maitea:

Lehenengo eta behin, zure falta handi-handia dudala esan nahi dizut: handi-handia.

Oraindik, zure belarritakoak, egin zenizkidanak, daramatzat soinean. Nirekin daramatzat. Nire bihotzean eta gogoan zaude une oro. Elkarrekin noiz egongo zain nago.

Zure falta daukat, ene printzesa. Ez ezazu inoiz ahaztu amak oso-oso maite zaituela, ene bihotza.

*Zaindu zaituz. Maite zaitut.
Zure ama maitea,
Flory*

Ene senar maitea:

Beti daramadan idunekoak niretzat zer adierazi nahi duen azaldu nahi dizut. Aitak oparitu zidan, eta, harrezkero, ez dut inoiz ere kendu.

Bitxia ez ezik, bere maitasunaren, bere babesaren eta nire sustraien oroigarria ere bada. Ukitzen dudak bakoitzean, berarekin, familiarekin eta naizen guztiarekin lotuta nagoela sentitzen dut.

Zurekin partekatu nahi nuke hau, badakidalako niretzat zeinen garrantzitsua den ulertzen duzula.

Maitasunez,

Mina

Alaba maiteok:

Izeba Patriciaren oroitzapenaren bidez eta bere legatu fisikoa diren eta soinean daramatzadan belarritakoen bidez, berak eta familiako emakumeek oinordetzan utzi digutena igorri nahi nizukeke.

Haien indarra, haien borrokak, ezbeharrei aurre egiteko zuten gogoa, haien minak eta haien frustrazioak, haien handitasunak eta haien zoritxarrak, baina, batez ere, haien maitasuna.

Haiek jarri dizkiguten eskailera-mailek gorantz garamatzate, eta batu ere egiten gaituzte, txikitxo sentitzen garenean.

Bihotz-bihotzez maite zaituztet.

Besarkada bat,

Mari Luz

Fatou, laguna:

Gauza asko azaldu behar dizkizut. Orain, zoriontsu nago, paperak ditudalako azkenean. Legezko emakumea izango naiz. Paperen bitartez, etxeren batean garbitzeko lana lortuko dudalakoan nago.

Falouk 6 urte ditu gaur egun. Oso pozik doa eskolara, eta lagun asko ditu Portugaleten. Euskara ikasten ari da, eta niri irakatsi nahi dit. Egunero-egunero, HHEko klasera joaten naiz, baina nekez ikasten dut gaztelania.

Egunero-egunero, touba kafearen termoak prestatzen ditut, kamisetak saltzen dituzten herrikideei saltzeko.

*Gauza gehiago azalduko dizkizut laster.
Dime Thiam*

Emakume,

nire inguruko emakume maiteok:

Iaz, bihotzaren istorioa azaldu nuen, baina beti amari buruzko istorio politak otutzen zaizkit, nire familiaren oinarrizko zutabea, batzen gaituena da-eta.

Istorio baikorra azaldu nahi dizuet, eta maitasunez, adiskidetasunez, elkartasunez, berdintasunez eta batzen gaituzten gauza guztiez beteta dago. Aurten, ez daukat objekturik, baina, batez ere, ahaztu egin zaidalako. Aurten, objektua nire bihotza izatea nahi dut, zuoi guztioi eman ahal izateko.

Nire bihotz hau amak modu fisikoan bere heziketaz nahiz maitasunaz egin zidan bihotza da.

*Eskaini egiten dizuet,
emakume maiteok.*

Amaia

Ama maitea:

Gutun hau idazten dizut, eskerrak emateko, munduko ama onena izan zarelako.

Eskerrik asko zure babesagatik.

Eskerrik asko zure maitasunagatik. Eskerrik asko zure kezkatik, nire nebetako bat gaixorik zegoenean. Nire oparia zara, munduko baliotsuena.

Faltan zaitut. Urrun bazaude ere, nire bihotzean zaude beti.

Maite zaitut, ama.

Migratutako hitzak III, Loturak Emakumeok. Portugalete
proiektuaren baitan sortutako kontakizunen hirugarren
edizioa da eta Moviltik Kultur Berrikuntzako Elkartek
diseinatu eta koordinatu du.

Portugaleteko Udalak, BFAko Berdintasun
Arloak eta Giza Eskubide, Biktima eta Aniztasun
Zuzendaritzak finantzatu eta babesten dute.
Kontakizunez gain, bideo-testigantzak sortu dira eta
www.moviltik.org
webgunean ikus daitezke.

Erakunde laguntzaileak:

